

תורה שבעל-פה

משנה (ב')
יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
- | | | | | |
|-----------|---|--------|---|------------------|
| פרק ראשון | — | (10×4) | — | 40 נקודות |
| פרק שני | — | (10×4) | — | 40 נקודות |
| פרק שלישי | — | (5×4) | — | <u>20 נקודות</u> |
| סה"כ | — | | | 100 נקודות |
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (40 נקודות)

בחר באחת משתי המסכתות: חלה אן שבת.
במסכת שבחרת, ענה על ארבע השאלות הקשורות אליה.

מסכת חלה – פרק ד', משניות ד'-ה'

ר"ע מברטנורה

עיקר תוי"ט

(ג) כך מפרש ציור
מכת קושיא דכמו דחטין
וכוסמין שהן שני מינים, על
ידו שהן דומין מלכספין, חדש
וישן לא כל שכן. ואיכורא
דאין חורמין מן החדש על
הישן, חסן לה צמחה הי פקק
קמח דחורמות:

ד קב חדש וקב ישן שששכו

זה בזה, רבי ישמעאל אומר, יטול

מן האמצע, וחכמים אוסרים. הנוטל חלה מן הקב, רבי

עקיבא אומר, חלה. וחכמים אוסרים, אינה חלה: ה שני

קבין שששכה "חלתו של זה בפני עצמו ושל זה בפני

עצמו, חזר ועשאן עסה אחת, רבי עקיבא פוטר, וחכמים

מחייבין. נמצא חמרו קלו:

ד יטול מן האמצע.

ממקום שנושכין זה את

זה, נמלא מפרש משתיהן: וחכמים אוסרים. שהרואה קבור שמוחל לחרוס ולפער מן החדש על הישן ומן הישן
על החדש (ג). והלכה כחכמים: מן הקב. שאין צו שיעור חלה: רבי עקיבא אומר חלה. והוא, שהשלים על
העיסה אחר כן כשיעור חלה (ד), דכיון שנשלה השיעור הוויא חלה למפרע: אינה חלה. כיון שנשעה שהפרישה
היתה העיסה פטורה. והלכה כחכמים: ד, ר' עקיבא פוטר. ואזדא לטעמיה, דהדר והוויא חלה למפרע: נמצא
הומרו קולו. חומרו של ר' עקיבא דאמר לעיל בנוטל חלה מקב דהוויא חלה וקדשה, גורס לו להקל ולפטור בשני
קבים שניטלה חלתו של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו:

אם בחרת במסכת זו, ענה על כל השאלות 1-4 (לכל שאלה – 10 נקודות).

1. הסבר את המושגים:

א. קב חדש

ב. קב ישן

ג. נשכו זה בזה

2. א. מדוע חכמים אוסרים ליטול חלה מן האמצע של "קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה"?

(5 נקודות)

ב. לדעת חכמים, כיצד נוטלים חלה מ"קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה"? (5 נקודות)

3. באיזה מקרה מסכים רבי עקיבא שחלה שניטלה מן הקב אינה חלה?

4. "נמצא חומר קולו".

הסבר מהי ההחמרה, וכיצד נובעת ממנה הקלה.

מסכת שבת – פרק ט"ז, משניות ז'-ח'**עיקר חו"ט****ר"ע מברסגורא****ז בופין קערה**

על גבי הגר בשביל שלא תאחוז בקורה, ועל צואה של קטן, ועל עקרב שלא תשך. אמר רבי יהודה, מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב, ואמר חוששני לו מחטאת: ח נכרי שהדליק את הגר, משתמש דאורו ישראל. ואם בשביל ישראל, אסור. מלאמי' השקות בהמתו^(ט), משקה אחריו ישראל. ואם בשביל ישראל, אסור. עשה גוי כבש לירד בו, ירד אחריו ישראל. ואם בשביל ישראל, אסור. מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה, ופשה גוי כבש^(ט) לירד בו, וירדו בו רבן גמליאל וזקנים:

ז בופין קערה. של

חכם על גבי הכר, ובלבד שלא יכבה. ואע"פ שנוטל כלי להלכת קורה שאינה ניטלת בשבת, הא אוחיבנא מינה לרי' יתחק דאמר אין כלי ניטל אלא לזורך דבר הניטל, ושני לה, בצריך למקומו של כלי^(יב) דשרי לנטלו לזורך מקומו: ועל צואה של קטן. לאו נואה של נער קטן קאמר, דהא גרף של רעי הוא ומוחר לנטלו ולהוציאו לאשפה. אלא הכי קאמר, ועל נואה של חרנגולים מסני הקטן שלא יטפח ויתלכלך זה. וכגון שנואה זו מונחת באשפה שבחצר,

לגא רמיא קמיה ולאו גרף של רעי הוא^(יג), הלכך אין מותר לנטלה ולהוציאה, אבל כופין עליה קערה בשביל הקטן שלא יתלכלך: מעשה בא. כפיית כלי על עקרב: בערב. שם מקום: חושש אני לו מחטאת. דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו, מושג אני שמא חייב חטאת משום יודה. ולענין פסק ההלכה, אותה בעלי הארץ מושגין וממיתין ודאי, כגון הנחשים השרפים וכלב שוטה, מותר להרגן מיד כשיראה אותה ואפילו שאין ראים אחריו. ואותן שאינן מושגין וממיתין ודאי אלא סעמים ממיתין וסעמים אינן ממיתין, אם ראים אחריו מותר להרגן, ואם אין

ראים אחריו כופה עליהם כלי, ואם דרכן והרגן לפי חומה מותר. ולמוד נחש מפני שרואה לנחש בו אקור^(יד): ח מירא מים. מבור ברשות הרבים: כבש. עושי' בספינה גדולה לירד בו מן הספינה ליבשה. ואינטיך חנא לאשמועין נר ומים. דאי חנא נר הוא חמינא נר הוא דשרי לליכא למנזר שמא ירבה בשביל ישראל דנר לאחד נר למאה, אבל מים דאיכא למנזר, אקור. ואי אשמועין מים, הוא חמינא מים הוא דשביל ישראל אקור, אבל נר אע"ג דשביל ישראל כיון דליהו נמי לריך ליה שרי דנר לאחד נר למאה, לריכא. וכבש, אע"ג דדמי לגר דכבש לאחד כבש למאה, משום מעשה דרבן גמליאל וזקנים חנא ליה דמעשה רב:

(יג) לפי שאין זה מקום ישיבת בני אדם ולא ממאזיק. הכ"מ. וחמינה, דאם כן כי הוי נמי של נער קטן ליחזק לנטלו, ולא לוקים מהחיותין אלא באשפה שבחצר. ובגמרא דשל קטן [לשולס] שרי, דלאו להאכילה לכלבים. ויש גירסא אחרת להסוקוקים. [ולאוהה גירסא] אין חילוק בין נואה קטן לנאה חרנגולים. אלא להכי מוקמינן בנראה חרנגולים דכיון שדרכם להיות בחצר אחרת שאדם מקלה להם מקום, לא שרי לנטלם משום נכף, מיהו בשביל שלא יתלכלך כופה עליה כלי. אבל של בני אדם שדרכם להיות בחצר שדרכן זה כגון של קטנים, אין לריך לפיית כלי, אלא מותר לכבדה ולהוציאה לצות הכסא. ולגירסא זו אפשר שכתבון הכ"מ: (יד) וכן כתב צפי הכ"מ. ומשמע דחויבה ליכא. וטעמא כדאה, לפי

שהנחש מהדברים שאינן צמיח ודאפילו לזורך פטור אבל אקור. אבל חומה. [מדתחן] צפרק צ' דעדות מ"ה, הלא נחש לרפואה חייב, שמע מינה שהוא מאותן שיש צמיח יודה, דחייב בנולה גווי, ולשון הכ"מ צמיח, דבדברים שצמיח וידור צין לזורך צין שלא לזורך או לשחק צהן חייב. ולכן נראה דהאי אקור דקטני, לאו דוקא, אלא הוא הינו דחייב. חו"ט: (טו) להשקות לבהמה כו' ואם בשביל כו'. אורחא דמלחא נקט לפי שצמקום השקאה הבהמה מנזרים שם ישראלים וכדברים. אבל אין הכי נמי דאפילו מילא מים בשביל ישראל עממו, אקור לישראל לשחות מהן, דהא מכל מקום אהמו ליה מעשיו שעל ידי מלאכתו של נכרי הוא יכול לשחות מהם צמקום זה. הכ"מ וי"ו בחוקפוט: (טז) כבש. מקום חלק שיוכרין צו ואין צו מעלות כקולס. הכ"מ:

אם בחרת במסכת זו, ענה על כל השאלות 5-8 (לכל שאלה – 10 נקודות).

5. רע"ב בד"ה "כופין קערה" כותב: "ואע"פ שנוטל כלי להצלת קורה שאינה ניטלת בשבת...".

מה קשה לרע"ב על המשנה, וכיצד הוא מיישב קושי זה?

6. "כופין קערה... ועל צואה של קטן...".

רע"ב מסביר שמדובר בצואה של תרנגולים שמונחת באשפה בחצר. מדוע נאלץ רע"ב לפרש

את הביטוי "צואה של קטן" שלא כפשוטו?

7. בסופה של כל אחת מהמשניות מובא סיפור מעשה. הסבר לשם מה הובא כל אחד מהסיפורים,

בהקשר לדברי התנא במשנה.

8. משנה ח' עוסקת בהנאה ממלאכת גוי – גוי שהדליק נר, וגוי שמילא מים.

מהו החידוש בכל אחד מהדינים?

/המשך בעמוד 6/

פרק שני (40 נקודות)

בחר באחד משני הנושאים: **"הבאת ביכורים לבית המקדש, וקריאת פרשת ביכורים" אַן "רבן יוחנן בן זכאי ותלמידיו"**.

בנושא שבחרת, ענה על ארבע השאלות הקשורות אליו.

הבאת ביכורים לבית המקדש, וקריאת פרשת ביכורים (על פי מסכת ביכורים)

אם בחרת בנושא זה, ענה על כל השאלות 9-12 (לכל שאלה – 10 נקודות).

9. אדם הפריש ביכורים משדהו בחודש חשוון. האם עליו לקרוא מקרא ביכורים? כתוב את הדעות השונות בנושא ואת הנימוקים לכל דעה.

10. א. אדם הפריש ביכורים משדהו, ולפני שהביאם למקדש מכר את השדה.

האם עליו לקרוא מקרא ביכורים? נמק. (5 נקודות)

ב. הקונה מטע תאנים לאחר שהפרישו ממנו ביכורים – לדעת רבי יהודה עליו להביא

ביכורים פעם נוספת באותה שנה. הסבר מדוע. (5 נקודות)

11. ביכורים שהובאו למקדש קודם לעצרת לא יתקבלו.

א. הוכח את הדין מהמעשה המובא במשנה. (5 נקודות)

ב. נמק את הדין. (5 נקודות)

12. א. הסבר את המושגים "אריס" ו"חוכר". (5 נקודות)

ב. הסבר מדוע האריס והחוכר אינם מביאים ביכורים מהיבול שגידלו. (5 נקודות)

רבן יוחנן בן זכאי ותלמידיו (על פי מסכת אבות)

אם בחרת בנושא זה, ענה על כל השאלות 13-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

13. רבן יוחנן בן זכאי אמר על ר' יהושע בן חנניה "אשרי יולדתו" ועל ר' שמעון בן נתנאל – "ירא חטא".

הסבר שבחים אלה על פי רע"ב.

14. מדוע העדיף רבן יוחנן בן זכאי את דברי ר' אלעזר בן ערך – "לב טוב" –

על פני דברי תלמידיו האחרים?

15. "הוא היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכך מאזניים ואלעזר בן הורקנוס בכך שנייה, מכריע את

כולם. אבא שאול אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכך מאזניים ור' אלעזר בן הורקנוס אף

עמהם ור' אלעזר בן ערך בכך שנייה, מכריע את כולם".

רע"ב מפרש שאין זו מחלוקת. הסבר כיצד מתיישבים שני ההיגדים.

16. על תלמידי רבן יוחנן בן זכאי כתוב: "הם אמרו שלושה דברים".

האמנם הם אמרו רק שלושה דברים? כתוב הסבר אחד.

פרק שלישי (20 נקודות)

באר ארבעה מהמושגים ומהמשפטים 17-21 (לכל ביאור – 5 נקודות).

17. הוצאה כלאחר יד.

18. מחוסר צידה.

19. יום הנף כולו אסור.

20. דיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין לחובה.

21. המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך